

SÁNDOR MARIKA MEGNYITÓJA

Köszöntöm a kedves vendégeket. Azokat, akik Sándor Marika hozzátartozóiként és barátaiként vannak itt, és külön azokat, akik a művészeti érdeklődéstől hajtva jelentek meg egy számukra ismeretlen alkotó kiállításán. Mindkét csoport festményekre kíváncsi. Megnézik a képeket, próbálják eldönteni, tetszik-e az adott alkotás. De vajon mi alapján tudnak dönteni?

A legszembetűnőbb jellemzői a képnek a MIT kérdésre válaszolnak. Az ábrázolásnak, megjelenítésnek 30 ezer éve misztikus tulajdonsága van. A barlangfestmények készítői meg voltak győződve róla, hogy ha a zsákmányállatot a barlangfalon megjelenítik, az a hatalmukba is kerül. Máig vannak olyan törzsek, melyek nem engedik magukat fotózni, nehogy a lelkük az arcmásukkal együtt a fotós birtokába kerüljön. A reneszánsz és barokk hatalmasai nagyságukat, befolyásukat megmutató pózban festették meg portréjukat. Egészen a közelmúltig a kép tárgya volt a középpontban. A valóság minél pontosabb megfestését tűzték ki maguk elé a festők. Olyannyira, hogy képeiken megszerkesztették a valóságot. A tipikust, az állandót festették.

Az impresszionisták voltak az elsők, akik az állandóság helyett a változékonyságot rögzítették. A képen szereplő tájak, figurák, legyen az szénaboglya, katedrális, vagy fürdőző nő, csak alibit jelentettek a fény és árnyék viszonyának bemutatására. Itt fogalmazódott meg először, hogy a kép nem feltétlenül azonosítható a rajta szereplő dologgal. A festmény csupán egy sík felület, amelyen színes foltok vannak. Akkor miért lesz belőle műalkotás? Hiszen színes foltokat vászonra már elefánt is festett az ormányával. Nos, ezek a színfoltok a festményen meghatározott rendben, és felépítés szerint helyezkednek el.

És itt lép be a művészet másik fontos kérdése, a HOGYAN. A festő nem elégszik meg a valóság megjelenítésével (az egész valóságot lehetetlen is lenne megfesteni), hanem már eleve egy bizonyos részletet emel ki belőle. Ezzel szelektál, hogy elérje célját. A valóság elemeit átrendezi, előtérbe állít számára fontos dolgokat, elnyomja a lényegtelen részleteket. Áthangol színeket, aszerint, hogy feszültséget, vagy harmóniát, nyugalmat akar-e teremteni. A festménynek, ha műalkotás akar lenni, színekben és formákban írt zeneműnek kell lennie.

Végezetül következik a műélvezet harmadik nagy kérdése-amelyig gyakran nem jut el a kiállításlátogató (talán csak a művek nagy mennyisége miatt) a MIÉRT. Miért ezeket a dolgokat festette a képre a festő, miért ezekkel a színekkel, miért ebben az elrendezésben? Egyáltalán miért festette meg ezt a képet? A válasz egyszerű: Mert közölni akar velünk valamit. Valamit a világról, a gondolatairól, az őt foglalkoztató problémákról. És pontosan a kép az, amivel ezt úgy teheti, ahogyan szavakkal sohasem. A szavak konkrétak. Egy kimondott, vagy leírt szóról egyetlen dolog jut az eszünkbe. Eddigi ismereteink, tapasztalataink szerint egy dologra gondolunk. A kép érzéseket kelt. Bonyolult, megmagyarázhatatlan, sokszor ellentétes érzéseket. Persze a tudatos kiállításlátogató megpróbálja körülírni magában ezeket az érzéseket, dekódolni a képben rejlő üzenetet, hiszen a festő akkor éri el a célját, ha eljut hozzánk a közlendője.

Milyen mondanivalója lehet egy tájképnek, vagy egy virágcsendéletnek? Ahogyan a zeneművészetben sem csak Wagnernek van létjogosultsága, hanem Straussnak is, úgy a festészetben sem csak katartikus gondolatokat lehet művészién kifejezni, hanem könnyedebbeket is. Mennyire jó egy esős őszi napon a festményen a vízen táncoló ragyogó nyári napsugárban, vagy a lombok

üde zöldjében gyönyörködni. Mit érzünk? Lehet most bármennyire borús és szürke körülöttünk a világ, a teremtés csodái akkor is körülöttünk vannak, a szépség ígéretével kecsegtetve.

Bocsássanak meg a rövid „továbbképzésért”, most nézzük meg inkább, a mit-hogyan-miért kérdésekre mit válaszolnak Sándor Marika képei. Egy-két alkotásra szeretném csak a figyelmet felhívni, a többit faggassák ki önök, és döntsék el, ne csak azt, hogy mi tetszik, hanem azt is, hogy miért.